

Abstrakt

Práce se zabývá historií Varšavské smlouvy od jejího založení v roce 1955 do roku 1969, kdy došlo k završení fáze jejího formování. Pozornost je zaměřena především na vnitřní vojenský a politický vývoj aliance analyzovaný v kontextu událostí a vývoje ve východním bloku a probíhající studené války. Varšavská smlouva prošla ve zkoumaném období velmi dynamickým vývojem. Jestliže založení paktu v roce 1955 nikterak nezměnilo stávající mezinárodněpolitickou situaci a pouze formálně ukončilo autonomii ozbrojených sil sovětských evropských satelitů ve vojenské oblasti, v době přijetí reformních dokumentů v Budapešti představovala Varšavská smlouva skutečnou vojenskou alianční sílu a organizaci předkládající nikoliv bezvýznamné mezinárodněpolitické iniciativy. Situace ve Varšavské smlouvě však byla po celou dobu plně závislá na vývoji vztahů v sovětské zájmové sféře a stávající vojenské a zahraničněpolitické linii Moskvy. Sovětské vedení přitom své jednání ve vztahu k paktu plně přizpůsobovalo aktuálním potřebám. Předkládaný text, založený především na výzkumu v českých archivech a dalších publikovaných pramenech, podává odpověď na otázky, proč byla Varšavská smlouva založena, jakým způsobem probíhala spolupráce v paktu, jaký byl reálný význam aliance především ve vztahu k velkým krizím studené války a krizím východního bloku v padesátých a šedesátých letech, jak se vyvíjel přístup sovětského vedení k Varšavské smlouvě a jakým způsobem ovlivňoval tento přístup vztah sovětských satelitů k paktu.